IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 42)**

z dnia 13 kwietnia 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 42)

13 kwietnia 2021 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Wojciecha Szaramy (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– Informację Głównego Inspektora Pracy dotyczącą doświadczeń i koncepcji Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie inicjatyw wspierających i zwiększających efektywność działalności kontrolno-nadzorczej.

W posiedzeniu udział wzięli: **Katarzyna Łażewska-Hrycko** główny inspektor pracy wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk** i **Tadeusz Oset** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Wojciech Szarama (PiS):

Dzień dobry państwu. Witam na posiedzeniu Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Najpierw sprawdzimy kworum. Bardzo proszę posłów uczestniczących w tym posiedzeniu o naciśnięcie dowolnego przycisku w celu potwierdzenia swojej obecności.

Proszę powiedzieć, ilu posłów w tej chwili uczestniczy. 11? To znaczy, że jeszcze nie zamykamy tego głosowania. Proszę powiedzieć, ile jest w tej chwili osób. Nie zamykamy sprawdzenia kworum, bo chyba nie będzie innych głosowań. Nie chciałbym zamykać możliwości zarejestrowania się na posiedzeniu Komisji.

Zatem mamy obecnych 13 posłów, którzy potwierdzili swój udział w posiedzeniu Komisji.

Wobec stwierdzenia kworum otwieram posiedzenie Komisji.

Pani marszałek Sejmu określiła porządek obrad – Informacja głównego inspektora pracy dotycząca doświadczeń i koncepcji Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie inicjatyw wspierających i zwiększających efektywność działalności kontrolno-nadzorczej. Bardzo proszę przedstawiciela Państwowej Inspekcji Pracy o przedstawienie informacji.

Witam panią inspektor, bo widzę, że jest pani obecna dzisiaj z nami. Będzie pani chyba osobiście przedstawiać tę informację. Witam panią minister, razem ze współpracownikami. Bardzo proszę o przedstawienie informacji.

Główna inspektor pracy Katarzyna Łażewska-Hrycko:

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, chciałabym przedstawić zarys, natomiast później oddam głos panu dyrektorowi Arturowi Sobocie, który przedstawi prezentację na temat dzisiejszej kwestii będącej przedmiotem prac Komisji.

Misją Państwowej Inspekcji Pracy jest skuteczne egzekwowanie przepisów prawa, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, poprzez efektywne i ukierunkowane kontrole oraz działania prewencyjne, zmierzające do ograniczenia zagrożeń wypadkowych i w konsekwencji poszanowania prawa pracy. Działania prewencyjne, promocyjne i edukacyjne prowadzone przez PIP mają na celu z jednej strony, wsparcie procesu kształtowania kultury, bezpieczeństwa i tworzenia zdrowych, bezpiecznych warunków pracy w polskich przedsiębiorstwach, z drugiej zaś zwiększenie efektywności działalności kontrolno-nadzorczej prowadzonej przez urząd. Do najważniejszych inicjatyw inspekcji pracy wspierających wspomniane działania kontrolne należą kampanie społeczne, które zwracają uwagę odbiorców na zagrożenia występujące w środowisku pracy, dostarczają wiedzy pomocnej w tworzeniu bezpiecznych warunków pracy, a także przyczyniają się do kształtowania pozytywnych postaw pracowników wobec bezpieczeństwa i poszanowania prawa. Programy prewen-

cyjne stanowią bezpośrednie wsparcie dla pracodawców od inspektorów i specjalistów inspekcji pracy w działaniach na rzecz poprawy warunków pracy. Działania edukacyjno-informacyjne są adresowane do branż o podwyższonym wskaźniku wypadkowości. Program pierwszej kontroli ma charakter instruktażowo-doradczy.

W omawianym materiale zostały przedstawione wybrane inicjatywy Państwowej Inspekcji Pracy uzupełniające działalność kontrolno-nadzorczą urzędu. Działania te, chociaż różnią się charakterem, czasem realizacji, grupami adresatów, mają jeden cel. Pracodawcom dają możliwość uzyskania wsparcia merytorycznego podczas realizacji obowiązków z zakresu technicznego bezpieczeństwa pracy, a pracownikom dostarczają niezbędnej wiedzy z obszaru ochrony pracy. Połączenie klasycznej ścieżki kontrolnej z pozakontrolnymi narzędziami oddziaływania pozwala na bardziej elastyczne i efektywne działanie inspekcji pracy na rzecz poszanowania praworządności w stosunkach pracy, poprawy warunków pracy, a także ograniczenia zagrożeń wypadkowych. Państwowa Inspekcja Pracy, podobnie jak inspekcje z innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, wprowadza i stale udoskonala pozakontrolne formy działań adresowane do pracodawców i pracowników. Należy podkreślić, że w celu egzekwowania praworządności w sferze pracy i osiągania trwałej poprawy stanu BHP niezbędne jest partnerstwo obu stron stosunku pracy. Konieczne jest także wspomaganie osób odpowiedzialnych za te kwestie w zakładach pracy poprzez szkolenia, doradztwo i wyposażanie ich w narzędzia wspierające realizację założonych celów.

W tym momencie chciałabym oddać głos panu dyrektorowi Departamentu Prewencji i Promocji, który przedstawi prezentację na temat naszych działań w tym obszarze. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Wojciech Szarama (PiS):

Dziękuję bardzo. Proszę, panie dyrektorze – pan Artur Sobota, dyrektor Departamentu Prewencji i Promocji Państwowej Inspekcji Pracy.

Dyrektor Departamentu Prewencji i Promocji Państwowej Inspekcji Pracy Artur Sobota:

Dzień dobry państwu. Witam serdecznie. Mam nadzieję, że mnie słychać i widać moją prezentację.

Szanowni Państwo, na dzisiejszym spotkaniu chciałbym przedstawić doświadczenie i koncepcję Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie inicjatyw wspierających i zwiększających efektywność działalności kontrolno-nadzorczej. W dzisiejszej prezentacji chciałbym nieco przybliżyć państwu informacje o kampaniach społecznych z obszaru technicznego, bezpieczeństwa pracy, o programach prewencyjnych skierowanych do pracodawców, o działaniach informacyjnych kierowanych do zakładów pracy o wysokim wskaźniku wypadkowości oraz o programie „Pierwsza kontrola”.

Na początek kampania o tematyce bezpieczeństwa pracy. W latach 2016-2018 po raz pierwszy podeszliśmy w nowy sposób do kampanii, łącząc działalność prewencyjną i kontrolną. Była to kampania „Włącz bezpieczeństwo przy obróbce drewna”. Aktualnie jesteśmy w trzecim roku kampanii „Dobry przepis na bezpieczeństwo” skierowanej do branży przetwórstwa mięsa. Jeśli chodzi o kampanię „Włącz bezpieczeństwo przy obróbce drewna”, w naszych założeniach było połączenie działań prewencyjnych z kontrolnymi, zmniejszenie zagrożeń tartakach i zakładach stolarskich, wpływ na przestrzeganie przepisów prawa pracy, szczególnie BHP, poprzez udział w programie prewencyjnym i wsparcie działań prewencyjnych kampanią w mediach. Działania nasze rozpoczęliśmy od zidentyfikowania grupy, do której chcemy dotrzeć. Były to zakłady zajmujące się obróbką drewna. Na początek Państwowa Inspekcja Pracy skierowała do wszystkich zakładów jasną informację, że będziemy się zajmować tą branżą w najbliższych 3 latach, że będą prowadzone kontrole w branży obróbki drewna i proponujemy wszystkim udział w naszych szkoleniach, żeby mogli się do takiej kontroli przygotować i poprawić poziom bezpieczeństwa w swoich zakładach. Jeśli chodzi o podsumowanie tej 3-letniej kampanii, udało nam się zaprosić ponad 6 tys. firm z tej branży. Ponad 2 tys. zaproszonych skorzystało z naszego szkolenia i spotkało się z naszymi inspektorami i fachowcami, jeśli chodzi o zakłady obróbki drewna. Ponad 1,5 tys. firm przystąpiło do programu prewen-

cyjnego i zadeklarowało, że chce spróbować i po udziale w szkoleniu przejdą do etapu samokontroli. Na sam koniec blisko 1000 firm zostało ocenionych pozytywnie w trakcie kontroli przeprowadzonej przez inspektora pracy. W ciągu tych 3 lat zorganizowaliśmy 145 szkoleń dla pracodawców z branży. To, czym możemy się pochwalić, to są wyniki tej kampanii. Na sam koniec, jak porównaliśmy sobie dwie grupy – z jednej strony firmy, które zostały skontrolowane, a podjęły współpracę z Państwową Inspekcją Pracy, trochę ponad połowa z nich została oceniona pozytywnie, w drugiej grupie, która nie chciała i nie podjęła tej współpracy prewencyjnej z nami ten współczynnik firm ocenionych pozytywnie to było zaledwie 3%. Część z państwa na pewno zwróci uwagę, że 53% to nie jest jakiś wysoki wskaźnik, ale proszę wziąć pod uwagę, że typując grupę do kampanii, staraliśmy się dotrzeć do zakładów, w których są problemy. Obróbka drewna to jest bardzo niebezpieczna branża. Wyniki naszych kontroli z poprzednich lat wskazywały, że właśnie tą branżą powinniśmy się zająć i w tym kontekście 53% to jest wynik naszym zdaniem dobry. W ciągu 3 lat kampanii udało nam się zgromadzić całą masę materiałów wspomagających pracodawców – od publikacji, przez filmy instruktażowe, prezentacje szkoleniowe, po ankiety specjalistyczne.

Aktualnie jesteśmy w trzecim roku kampanii „Dobry przepis na bezpieczeństwo” skierowanej do zakładu przetwórstwa mięsnego i uboju. Chcemy wpłynąć na przestrzeganie przepisów prawa pracy, w szczególności BHP, w tych zakładach, umożliwić pracodawcom przy naszej pomocy dostosowanie swoich zakładów do obowiązujących przepisów. Jak zawsze nasze działanie wspieramy działaniami medialnymi. Jeśli chodzi o pierwszy rok kampanii – 2019 – zaprosiliśmy do współpracy ponad 1000 firm. 440 firm uczestniczyło w szkoleniach i blisko 300 zdecydowało o podjęciu działań naprawczych we współpracy z inspektorem pracy i zadeklarowały chęć uczestnictwa w programie prewencyjnym. Jak państwo zauważyli, bardzo wysoki odsetek firm, które zdecydowały się przyjść na szkolenie, przechodziło do kolejnego etapu i angażowało się w program prewencyjny. Opracowaliśmy plakaty promujące przekaz naszej kampanii. Opracowaliśmy serie infografik dotyczących najczęstszych nieprawidłowości w branży, najczęstszych przyczyn wypadków przy pracy, żeby poprzez atrakcyjną formę w ten sposób zachęcić do zainteresowania się naszymi materiałami. Powstała lista kontrolna z komentarzem, która w prosty i uporządkowany sposób prowadzi pracodawcę poprzez zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa pracy. Jest to seria pytań, w których pracodawca porównuje stan zastany u siebie w firmie ze wzorcem określonym w liście kontrolnej. Jeśli odpowiada, że ten obowiązek został spełniony, przechodzi do kolejnego pytania. Jeśli nie, ma szansę doczytać w komentarzu, jak to powinno być zorganizowane w jego firmie.

W ramach kampanii – w nowej odsłonie – została uruchomiona strona „BHP na tak”, która co do zasady przedstawia główną kampanię dotyczącą technicznego bezpieczeństwa pracy, która aktualnie jest promowana przez Państwową Inspekcję Pracy. Można tutaj znaleźć informacje o programie prewencyjnym. Znalazła się również informacja przygotowana przez Państwową Inspekcję Sanitarną dotycząca chorób zawodowych. W ramach promocji kampania została zainaugurowana na targach poznańskich POLAGRA TECH we wrześniu 2019 roku. Przeprowadziliśmy kampanię promującą w Internecie – dwukrotnie na przełomie października i listopada 2019 roku i w okresie letnim roku 2020. Również była przeprowadzona promocja w prasie specjalistycznej dotyczącej branży mięsnej.

Kolejny etap, który chciałem omówić na dzisiejszej prezentacji, to programy prewencyjne, które skierowane są głównie do branż o dużej skali wypadkowości i zagrożeń wypadkowych, wspomagają działalność kontrolną, opierają się na idei samokontroli, gdzie inspektorzy pracy, fachowcy przekazują swoją wiedzę na szkoleniach. Wyposażają pracodawców w materiały do samokontroli, wyjaśniają wszystko i później przy wsparciu inspektorów pracy czy to telefonicznie, czy zapraszając na wizytę do zakładu, mają szansę przeprowadzić samokontrolę u siebie w firmie. Pozytywne ukończenie programu weryfikowane jest w drodze kontroli audytowej. Przez cały okres tej współpracy firmy mogą korzystać z pomocy naszych fachowców.

Jako pierwszy i najbardziej rozpoznawalny chciałem przedstawić program „Zdobądź dyplom Państwowej Inspekcji Pracy”. To jest program skierowany do mikrozakładów

zatrudniających do 9 pracowników. Idea tego programu opiera się na podstawowych rzeczach przy funkcjonowaniu takiego małego przedsiębiorstwa. Pracodawcy mogą zdobyć wiedzę, dostać eksperckie wsparcie Państwowej Inspekcji Pracy i poprawić bezpieczeństwo i higienę pracy w swoim zakładzie. W ostatnich latach, jak państwo widzą, udało nam się zachęcić do współpracy w ramach programu w każdym roku ponad pół tysiąca firm i duży odsetek z nich kończył go pozytywnym wynikiem kontroli audytowej. 74% zaangażowanych uzyskuje pozytywną ocenę inspektorów trakcie kontroli.

Kolejnym programem prewencyjnym, o którym chciałbym państwu wspomnieć, jest program „Prewencja wypadkowa" skierowany do firm, w których występują wypadki przy pracy, w których stwierdzono powtarzalne cechy wypadków przy pracy. W trakcie programu pracodawcy mają szansę dowiedzieć się, jak skutecznie przeprowadzić postępowanie powypadkowe, w jaki sposób wyciągnąć wnioski, jakie to powinno mieć odniesienie w ocenie ryzyka zawodowego, by w przyszłości uniknąć takich wypadków. Jeśli chodzi o „Prewencję wypadkową około 400 – czasem trochę więcej – firm przystępuje do naszego programu prewencyjnego. W 2015 roku dodatkowo promowane były te programy prewencyjne i mieliśmy wtedy większą liczbę chętnych do uczestnictwa w naszym programie.

Kolejnym etapem wspierającym działalność kontrolną jest program informacyjno -edukacyjny „Budowa. Stop wypadkom!". Kierowany był do branży budowlanej. Do 2015 roku próbowaliśmy zorganizować taki klasyczny program prewencyjny w firmach, ale z naszych doświadczeń wynikało, że bardzo trudno jest to przeprowadzić od początku do końca w takiej formie i aktualnie nasze działania opierają się tylko i wyłącznie na działalności informacyjnej i szkoleniowej. Dla branży budowlanej oprócz szkoleń jesteśmy w stanie zaproponować materiały edukacyjne. Aktualnie seria budowlana obejmuje 19 broszur i ulotek, 19 kart tematycznych oraz 2 karty dotyczące pierwszej pomocy, a także film instruktażowy. W ramach realizacji programu „Budowa. Stop wypadkom!" w latach 2015-2019 przeprowadzono ponad 1 tys. szkoleń dla ponad 8 tys. pracodawców i przedsiębiorców oraz przedstawicieli służby BHP. Corocznie bezpośredni nadzór inspektorów pracy prowadzony jest na około 170 inwestycjach budowlanych w całej Polsce. Od lat Państwowa Inspekcja Pracy aktywnie włącza się w tydzień bezpieczeństwo organizowany przez sygnatariuszy porozumienia dla bezpieczeństwa w budownictwie.

Kolejnym programem, o którym chciałbym wspomnieć, jest „Pierwsza kontrola". Jest to założenie, że kontrola w firmie, która do tej pory nie była odwiedzana przez inspektorów PIP, będzie miała raczej charakter instruktażowo-doradczy. Po kontroli do pracodawcy kierowane są środki prawne. Oczywiście, jeśli zdarzy się sytuacja, że w trakcie takiej kontroli zostaną stwierdzone drastyczne naruszenia przepisów Prawa pracy, dochodzi do ukarania. Jednak co do zasady nie powinny być stosowane sankcje przy takiej kontroli. W latach 2016-2019 przeprowadzono ponad 38 tys. pierwszych kontroli. Wydano 242 tys. decyzji. Mimo nierepresyjnego charakteru pierwszej kontroli inspektorzy pracy wystawili blisko 4 tys. mandatów oraz skierowali 913 wniosków do sądu. Udzielono ponad ćwierć miliona porad dotyczących problematyki prawnej, ochrony pracy, legalności zatrudnienia i bezpieczeństwa pracy.

Na koniec chciałbym przedstawić państwu wyniki ankiety prowadzonej na grupie 400 osób odpowiedzialnych w firmach za decyzje z obszaru BHP, w której pytaliśmy ich, czy byliby zainteresowani uczestnictwem w programach prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy. Dla programu „Zdobądź dyplom Państwowej Inspekcji Pracy" ponad 57% ankietowanych uważało, że to jest dobry pomysł i chciałoby skorzystać z takiej oferty. Jeśli chodzi o program „Prewencja wypadkowa" blisko połowa ankietowanych również odpowiedziała w ten sposób. Jeśli chodzi o ocenę działań prewencyjnych i informacyjnych i Państwowej Inspekcji Pracy w tej samej ankiecie blisko 70% oceniło ją pozytywnie. Odsetek odpowiedzi negatywnych wyniósł zaledwie 9,1%. To wszystko. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Wojciech Szarama (PiS):

Dziękuję. Proszę państwa, otwieram dyskusję. Czy ktoś z pań i panów posłów lub ktoś z gości chciałby zabrać głos? Nie widzę i nie słyszę żadnych zgłoszeń.

Bardzo proszę o zamknięcie tego głosowania związanego ze sprawdzeniem kworum.

Szanowni państwo, na tym posiedzeniu Komisji to był jedyny punkt, który był do przedyskutowania. Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację do wiadomości. To wszystko.

Zamykam posiedzenie Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Przypominam, że o godzinie 17:45 rozpoczniemy kolejne posiedzenie Komisji, które również będzie dotyczyć zagadnień związanych z funkcjonowaniem Państwowej Inspekcji Pracy. Dziękuję państwu bardzo.